

Spis treści

Wstęp	15
-------------	----

ROZDZIAŁ 1. WPROWADZENIE DO NAUK O PRAWIE

Magdalena Sitek	17
1.1. Wstęp	17
1.2. Pojęcie prawa	17
1.3. Pojęcie i budowa normy prawnej	18
1.4. Rodzaje aktów prawnych	20
1.5. Publikacja aktów prawnych	22
1.6. Obowiązki i przestrzeganie prawa	23
1.7. Zdarzenie i stosunek prawny	25
1.7.1. Podmioty prawa	26
1.7.1.1. Osoba fizyczna	26
1.7.1.2. Osoba prawna	28
Literatura	33

ROZDZIAŁ 2. ELEMENTY PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Stanisław Bułajewski	35
2.1. Istota i pojęcie konstytucji	35
2.2. Cechy polskiej Konstytucji	36
2.3. Wybrane zasady ustroju Rzeczypospolitej	37
2.3.1. Pojęcie zasad ustroju	37
2.3.2. Zasada suwerenności narodu	37
2.3.3. Zasada demokratycznego państwa prawnego	38
2.3.4. Zasada podziału władzy i równowagi władz	38

2.3.5. Zasada pluralizmu politycznego	39
2.3.6. Zasada decentralizacji władzy publicznej	39
2.4. Konstytucyjny status jednostki	
– zagadnienia podstawowe	40
2.4.1. Prawa człowieka i obywatela w Konstytucji III RP	40
2.4.2. Wolności i prawa osobiste	41
2.4.3. Wolności i prawa polityczne	41
2.4.4. Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne	42
2.4.5. Obowiązki jednostki	43
2.4.6. Środki ochrony wolności i praw jednostki	43
2.5. Konstytucyjny system źródeł prawa	43
2.5.1. Akty powszechnie obowiązujące	44
2.5.2. Akty wewnętrznie obowiązujące	44
2.6. Instytucja referendum jako forma demokracji	
bezpośredniej	45
2.6.1. Rodzaje referendum	45
2.7. Władza ustawodawcza w Polsce	46
2.7.1. Sejm i Senat – pozycja ustrojowa	46
2.7.2. Organizacja wyborów i zasady prawa wyborczego	46
2.7.3. Zakres kompetencji Sejmu RP i Senatu RP	48
2.7.4. Organizacja wewnętrzna i tryb pracy Sejmu RP i Senatu RP	50
2.7.5. Status prawny posłów i senatorów	51
2.8. Władza wykonawcza w Polsce	52
2.8.1. Prezydent RP	52
2.8.1.1. Pozycja ustrojowa	52
2.8.1.2. Kontrasygnota i uprawnienia osobiste	54
2.8.2. Rada Ministrów	55
2.8.2.1. Pozycja ustrojowa Rady Ministrów	55
2.8.2.2. Skład i tryb powoływania Rady Ministrów	56
2.9. Władza sądownicza – sądy i trybunały w Polsce	57
2.9.1. Rodzaje i struktura sądów oraz pozycja sędziego	58
2.9.2. Trybunał Konstytucyjny – pozycja ustrojowa, skład i kompetencje	59
2.9.3. Trybunał Stanu – istota, zakres odpowiedzialności konstytucyjnej, organizacja	60
2.10. Samorząd terytorialny	61
2.10.1. Istota samorządu terytorialnego	61

2.10.2. Ustrój i zakres działania jednostek samorządu terytorialnego	62
2.10.3. Nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego	62
2.11. Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	63
2.11.1. Najwyższa Izba Kontroli	63
2.11.2. Rzecznik Praw Obywatelskich	64
2.11.3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	65
Literatura	66

ROZDZIAŁ 3. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA CYWILNEGO

3.1. Część ogólna prawa cywilnego i prawo rzeczowe

Bronisław Sitek	69
3.1.1. Pojęcie prawa cywilnego	69
3.1.2. Zasady prawa cywilnego	71
3.1.3. Stosowanie prawa cywilnego	73
3.1.4. Dobra osobiste a prawa podmiotowe	74
3.1.5. Pojęcie i rodzaje rzeczy	77
3.1.6. Księgi wieczyste	80
3.1.7. Pojęcie mienia i praw majątkowych	83
3.1.7.1. Pojęcie mienia	83
3.1.7.2. Pojęcie majątku, zarząd majątkiem i mieniem	84
3.1.8. Części składowe rzeczy i przynależności	84
3.1.9. Pojęcie i rodzaje pożytków	85
3.1.10. Czynności cywilnoprawne	86
3.1.10.1. Stosunek cywilnoprawny	87
3.1.10.2. Elementy składowe czynności prawnych	87
3.1.10.3. Pojęcie i rodzaje warunków	88
3.1.10.4. Pojęcie i rodzaje terminu	89
3.1.10.5. Zakres skutkowania czynności prawnej	90
3.1.10.6. Oświadczenie woli	90
3.1.10.7. Forma czynności prawnych	91
3.1.10.8. Wady oświadczenia woli	93
3.1.10.9. Pojęcie i rodzaje umów	94
3.1.10.10. Zastępstwo i pełnomocnictwo	96
3.1.10.11. Prawa rzeczowe	98

3.1.10.11.1. Pojęcie i treść własności	99
3.1.10.11.2. Nabycie i utrata własności	100
3.1.10.11.3. Ochrona własności	101
3.1.10.11.4. Użytkowanie wieczyste	101
3.1.10.11.5. Prawa rzeczowe ograniczone	102
3.1.10.12. Posiadanie i dzierżenie	107

3.2. Prawo zobowiązań

Piotr Kubiński	107
3.2.1. Pojęcie i cechy prawa zobowiązań	107
3.2.2. Istota zobowiązania i jego elementy	108
3.2.2.1. Podmioty zobowiązania	108
3.2.2.2. Przedmiot zobowiązania	110
3.2.2.3. Treść zobowiązania	113
3.2.3. Istota zobowiązań niezupełnych	114
3.2.4. Istota szkody i jej naprawienie	115
3.2.5. Źródła zobowiązań	118
3.2.5.1. Umowy jako źródło zobowiązań	119
3.2.5.2. Czyny niedozwolone	122
3.2.5.3. Bezpodstawne wzbogacenie	123
3.2.6. Wykonanie zobowiązań	124
3.2.7. Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań umownych	127
3.2.7.1. Uwagi ogólne	127
3.2.7.2. Zwłoka i opóźnienie dłużnika	128
3.2.7.3. Zwłoka wierzyciela	130
3.2.7.4. Wygaśnięcie zobowiązania – uwagi ogólne	130
3.2.8. Zmiana wierzyciela lub dłużnika	132
3.2.9. Ochrona wierzycieli w przypadku niewypłacalności dłużnika	133
3.2.10. Charakterystyka umów nazwanych	134
3.2.10.1. Uwagi ogólne	134
3.2.10.2. Umowy dotyczące przeniesienia praw	134
3.2.10.2.1. Umowa sprzedaży	134
3.2.10.2.2. Umowa zamiany	143
3.2.10.2.3. Umowa dostawy	143

3.2.10.2.4. Umowa kontraktacji	143
3.2.10.2.5. Umowa darowizny	143
3.2.10.3. Umowy o używanie cudzych rzeczy	145
3.2.10.3.1. Umowa najmu	145
3.2.10.3.2. Umowa dzierżawy	145
3.2.10.3.3. Umowa leasingu	146
3.2.10.3.4. Umowa użyczenia	147
3.2.10.4. Umowy o usługi	148
3.2.10.4.1. Umowa o dzieło	148
3.2.10.4.2. Umowa o roboty budowlane	149
3.2.10.4.3. Umowa zlecenia	149
3.2.10.4.4. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia	150
3.2.10.4.5. Umowa agencyjna	151
3.2.10.4.6. Umowa komisu	151
3.2.10.4.7. Umowa przewozu	152
3.2.10.4.8. Umowa spedycji	153
3.2.10.4.9. Umowa przechowania, depozyt prawidłowy, odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń osób utrzymujących hotele i podobne zakłady	153
3.2.10.4.10. Umowa składu	153
3.2.10.5. Umowy z zakresu stosunków kredytowych i umowa poręczenia	154
3.2.10.5.1. Umowa pożyczki	154
3.2.10.5.2. Umowa rachunku bankowego	155
3.2.10.5.3. Umowa kredytu bankowego	156
3.2.10.5.4. Umowa poręczenia	156
3.2.10.6. Umowy losowe	157
3.2.10.6.1. Ubezpieczenia gospodarcze i umowa ubezpieczenia	157
3.2.10.6.2. Umowa renty	159
3.2.10.6.3. Umowa dożywocia	160
3.2.10.6.4. Umowa gry i zakładu	160
3.2.10.7. Inne czynności prawne	161
3.2.10.7.1. Umowa spółki	161
3.2.10.7.2. Umowa ugody	163
3.2.11. Papiery wartościowe	163

3.3. Wybrane zagadnienia postępowania cywilnego

Piotr Kubiński	166
3.3.1. Pojęcia wstępne z postępowania cywilnego	166
3.3.1.1. Pojęcie i rodzaje postępowania cywilnego	166
3.3.1.2. Postępowanie cywilne a inne rodzaje postępowania	168
3.3.1.3. Zasady postępowania cywilnego	170
3.3.1.4. Przesłanki postępowania cywilnego	173
3.3.2. Podmioty postępowania cywilnego	174
3.3.2.1. Sąd – uwagi ogólne	174
3.3.2.2. Właściwość sądu	174
3.3.3. Strony i uczestnicy postępowania	176
3.3.3.1. Strony w procesie cywilnym	176
3.3.3.2. Współuczestnictwo procesowe	179
3.3.3.3. Reprezentacja stron w postępowaniu cywilnym	180
3.3.4. Pojęcie i rodzaje powództwa	181
3.3.5. Czynności procesowe	182
3.3.6. Koszty postępowania	182
3.3.7. Orzeczenia sądowe	183
3.3.7.1. Uwagi ogólne	183
3.3.7.2. Wyroki	183
3.3.7.3. Nakazy zapłaty	186
3.3.7.4. Postanowienia	186
3.3.7.5. Zarządzenia	186
3.3.8. Zaskarżanie orzeczeń sądowych	187
3.3.8.1. Uwagi ogólne	187
3.3.8.2. Apelacja	187
3.3.8.3. Zażalenie	188
3.3.8.4. Skarga kasacyjna	189
3.3.8.5. Wznowienie postępowania cywilnego	189
3.3.8.6. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	190
3.3.9. Postępowanie odrębne	190
3.3.10. Postępowanie zabezpieczające – uwagi ogólne	191
3.3.11. Postępowanie egzekucyjne – uwagi ogólne	191
3.3.12. Sądownictwo polubowne	193
Literatura	194

ROZDZIAŁ 4. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA GOSPODARCZEGO

Piotr Kubiński	197
4.1. Pojęcie prawa gospodarczego i jego źródła	197
4.1.1. Pojęcie prawa gospodarczego	197
4.1.2. Źródła prawa gospodarczego	198
4.1.2.1. Prawo stanowione	198
4.1.2.2. Wzorce umowne	198
4.2. Obrót gospodarczy	199
4.2.1. Pojęcie obrotu gospodarczego i jego rodzaje	199
4.2.2. Przedsiębiorca i konsument jako strony w obrocie gospodarczym	200
4.2.3. Pojęcie i cechy umowy gospodarczej	203
4.3. Działalność gospodarcza	203
4.3.1. Pojęcie i właściwości działalności gospodarczej	203
4.3.1.1. Pojęcie działalności gospodarczej	203
4.3.1.2. Właściwości działalności gospodarczej	205
4.4. Zasady i warunki podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej	207
4.4.1. Zasady podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej	207
4.4.2. Warunki działalności gospodarczej	211
4.5. Kontrola działalności gospodarczej	211
4.6. Przedsiębiorca jako podmiot prawa gospodarczego publicznego	212
4.7. Rejestracja przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz zgłoszenie działalności gospodarczej do ewidencji działalności gospodarczej	217
4.7.1. Uwagi ogólne	217
4.7.2. Rejestr przedsiębiorców	219
4.7.3. Ewidencja działalności gospodarczej	222
4.8. Przekształcenie i likwidacja przedsiębiorcy	222
4.8.1. Przekształcenie	222
4.8.2. Likwidacja	223
4.9. Charakterystyka wybranych form prowadzenia działalności gospodarczej	225
4.9.1. Przedsiębiorstwa państwowe	225
4.9.2. Spółdzielnie	225

4.9.3. Banki	226
4.9.4. Zakłady ubezpieczeń	227
4.10. Spółki prawa handlowego	229
4.10.1. Uwagi ogólne	229
4.10.2. Rodzaje spółek prawa handlowego	229
4.10.3. Spółka jawna	231
4.10.4. Spółka partnerska	232
4.10.5. Spółka komandytowa	233
4.10.6. Spółka komandytowo-akcyjna	234
4.10.7. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	235
4.10.8. Spółka akcyjna	238
4.10.9. Łączenie, podział i przekształcenie spółki	241
Literatura	241

ROZDZIAŁ 5. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA PRACY

Katarzyna Jaworska	243
5.1. Ogólne wiadomości o prawie pracy	243
5.1.1. Pojęcie i przedmiot prawa pracy	243
5.1.2. Zasady prawa pracy	243
5.1.3. Źródła prawa pracy	244
5.2. Stosunek pracy	245
5.2.1. Pracownik i pracodawca	245
5.2.2. Pojęcie stosunku pracy	246
5.2.3. Cechy stosunku pracy	246
5.3. Nawiązanie umownego stosunku prawa pracy	247
5.3.1. Rodzaje umów o pracę	247
5.3.2. Treść umowy o pracę	249
5.3.3. Forma umowy o pracę	250
5.4. Ustanie umownego stosunku pracy	251
5.4.1. Porozumienie stron	251
5.4.2. Wypowiedzenie umowy o pracę	251
5.4.3. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	254
5.4.4. Wygaśnięcie umowy o pracę	258
5.5. Spory z zakresu prawa pracy	260
5.5.1. Rozpatrywanie sporów ze stosunku pracy	260
5.5.2. Przedawnienie i terminy dochodzenia roszczeń	261
Literatura	263

ROZDZIAŁ 6. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

Sebastian Bentkowski	265
6.1. Pojęcie administracji i administracji publicznej	265
6.2. Pojęcie i podział prawa administracyjnego	268
6.3. Stosunek administracyjnoprawny	270
6.4. Prawne formy działania administracji	273
6.4.1. Akt administracyjny	274
6.4.2. Akty normatywne	277
6.4.3. Umowy cywilnoprawne i administracyjne, porozumienia administracyjne i ugody	279
6.4.4. Pozostałe formy działania	280
6.5. Decyzje administracyjne	281
6.6. Postępowanie administracyjne	283
6.6.1. Zakres regulacji procedury administracyjnej	284
6.6.2. Strony postępowania administracyjnego	285
6.6.3. Zasady postępowania administracyjnego	286
6.6.4. Wszczęcie postępowania	288
6.6.5. Wyjaśnienie sprawy administracyjnej	289
6.6.6. Załatwianie spraw administracyjnych	291
6.6.7. Kontrola rozstrzygnięć w postępowaniu administracyjnym	293
6.7. Postępowanie egzekucyjne	298
6.8. Postępowanie sądowoadministracyjne	299
Literatura	303

ROZDZIAŁ 7. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA KARNEGO

Przemysław Palka	305
7.1. Pojęcie prawa karnego	305
7.1.1. Rodzaje prawa karnego	306
7.1.2. Prawo karne powszechne i szczególne (wyspecjalizowane dziedziny prawa karnego materialnego)	306
7.2. Funkcje prawa karnego	307
7.2.1. Funkcja ochronna	307
7.2.2. Funkcja gwarancyjna	308

7.2.3. Funkcja sprawiedliwościowa	308
7.2.4. Funkcja afirmacyjno-motywacyjna	309
7.2.5. Funkcja kompensacyjna	309
7.3. Źródła prawa karnego	310
7.3.1. Kodeks karny i Konstytucja RP jako źródła prawa karnego	310
7.3.2. Przepisy wprowadzające Kodeks karny	311
7.3.3. Umowy międzynarodowe	311
7.3.4. Pozakodeksowe prawo karne	313
7.4. Budowa Kodeksu karnego	313
7.5. Zakres ustawy karnej	314
7.6. Przestępstwo	318
7.6.1. Czyn zabroniony. Elementy przestępstwa	318
7.6.2. Wyłączenie przestępczości i karalności czynu	319
7.6.3. Społeczna szkodliwość czynu	322
7.6.4. Formy popełnienia przestępstwa	322
7.7. Sankcje karne	325
7.8. Wybrane kategorie przestępstw	327
7.8.1. Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej	327
7.8.2. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	328
7.8.3. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	329
7.8.4. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	329
7.8.5. Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego	330
7.8.6. Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów	332
7.8.7. Przestępstwa przeciwko mieniu	332
7.8.8. Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu	333
Literatura	334
Wykaz ważniejszych aktów normatywnych	337
Wykaz skrótów	341
O Autorach	343